ISSN 2617-1813 (print); ISSN 2617-1821 (online). Communications and Communicative Technologies. Вип. 22. 2022

DOI: 10.15421/292202

Received: 16 Oct 2022
Revised: 30 Oct 2022
Accepted: 10 Nov 2022

Локалізація сайту: функціональний та лінгвістичний аспекти

Неля Блинова [1] **та Вікторія Павленко** [2]

Анотація

Однією з вимог до сучасного бізнесу є наявність вебресурсу, який би розповідав про роботу компанії, надавав новини про її діяльність, функціонував як інтернет-магазин, якщо компанія є виробником певних матеріальних артефактів. У тому ж разі, якщо компанія орієнтована не лише на внутрішній, але і на зовнішні ринки, необхідний багатомовний сайт, який міг би задовольнити потреби цільової аудиторії різних локальних спільнот. Сайт ТОВ «Артмаш» отримав 6 мовних версій (румунською, російською, українською, англійською, польською, литовською). Такий значний обсяг робіт потребував зусиль цілої команди спеціалістів: вебмайстрів, перекладачів, редакторів, тестувальників, спеціалістів із SEO-просування та SEO-оптимізації. Відтак, локалізація сайту не може розглядатись лише як лінгвістична проблема, адже необхідно враховувати і суто функціональні моменти. Вебресурс створений на платформі Lavarel. Вебдизайнерам вдалось без втрат змісту і візуальної естетики передати усі особливості оригінального ресурсу, всі архітектонічні елементи та їх позначення були адекватно передані усіма мовами. Через унікальність ніші та оригінальність продукції, яку пропонує український виробник ТОВ «Артмаш» не виникло необхідності у додаткових заходах із SEO-оптимізації. Всі ключі біли просто перекладені локальними мовами.

Відеоконтент як повноцінна складова ресурсу не отримав іншомовних версій і представлений здебільшого україномовними відеороликами.

У процесі роботи було отримано на 100 % перекладені мовні версії, тобто було зроблено дубляж сайту.

Автори дослідження були задіяні у процесі підготовки україно- та англомовної версій сайту. Особливої уваги потребували терміни й багатокомпонентні термінологічні сполучення, характерні для сільськогосподарського обладнання, машин та механізмів, які виробляє ТОВ «Артмаш». Під час перекладу англійською доводилось вдаватись до роботи з графікою та відео, щоб надати адекватний відповідник певної реалії. Україномовний контент вимагав вибору з кількох наявних варіантів.

Ключові слова: *локалізація; локальна мова; мовна версія вебресурсу; термінологічні словосполучення; український виробник; функціональний аспект локалізації; лінгвістичний аспект локалізації.*

1. Вступ

Постановка проблеми. Наявність багатомовного сайту — необхідна умова для належного функціонування середнього та великого бізнесу. Вебресурс компанії — не лише її «візитна картка», але й потужний засіб поширення продукції чи послуг. Відтак, компанії, що тільки планують або вже вийшли на закордонні ринки, неминуче стикаються з необхідністю мати версії сайту кільком мовами. З огляду на це, постає питання локалізації вебресурсу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Специфіка локалізації інтернет-ресурсів уже неодноразово ставала предметом зацікавлення як молодих дослідників, так і їх старших колег. Наприклад, Ю. Гринишина аналізує стратегії ефективної локалізації сайтів (Hrinishina, 2020), де виконує аналіз англомовної версії сайту *Four Seasons* і його перекладу українською мовою. Катерина Скиба розглядає роль перекладу у процесі локалізації (Skiba, 2019). Світлана Єлісєєва досліджує особливості перекладу і локалізації у сфері інформаційних технологій. Авторка підкреслює: «До IT-перекладачів пред'являються підвищені вимоги. Крім перекладацького професіоналізму і професіоналізму в одній з галузей, IT-перекладач повинен мати ентузіазм, справжній інтерес до інновацій і постійну готовність підвищувати свою кваліфікацію і обмінюватися досвідом з колегами — тільки в цьому випадку гарантується бездоганна якість перекладу» (Eliseeva, 2015, с. 36).

Про неабиякий дослідницький потенціал теми свідчить наявність низки розвідок, присвячених питанням локалізації, виконаних молодими

[1] Alfred Nobel University (Dnipro, Ukraina), e-mail: blynova.n@duan.edu.ua

[2] Alfred Nobel University (Dnipro, Ukraina), e-mail: pavlenko.v@duan.edu.ua

дослідниками. У збірнику праць подано надзвичайно цікаві та перспективні дослідження з аналізованої теми: А. В. Есманова «Лінгвокультурні аспекти мовної локалізації» (2021, с. 13–16), А. К. Ізмалкова, О. О. Поліщук «Локалізація заголовків американських фільмів українською мовою та їх перекладні еквіваленти» (2021 с. 127–129), В. В. Кравченко «Перекладацькі особливості локалізації відеоігр» (2021, с. 131–133).

Міжнародна наукова спільнота також приділяє увагу питанням локалізації сайтів (Ahmed et al., 2008; Cowan, 2019; Jiménez, 2022; Olvera-Lobo & Castillo-Rodríguez, 2019).

Проте робіт, в яких би розглядався функціональний та лінгвістичний аспекти локалізації сайту *artmash.ua*, знайдено не було. Тому **метою** нашої роботи є аналіз специфіки локалізації сайту українського виробника сільськогосподарської техніки — ТОВ «Артмаш». Зокрема, функціональний та лінгвістичний аспекти роботи над україно- та англомовною версіями вебресурсу.

Методи дослідження. Аналіз джерел з теми дослідження дозволив зрозуміти стан розробленості теми, основні напрями вітчизняних та закордонних досліджень специфіки локалізації різноманітних вебресурсів; описовий дав можливість узагальнити досвід, отриманий у результаті роботи над конкретним сайтом; синтезу отриманих даних сприяв укладанню концепції розвідки та її втіленню.

2. Результати

Загальновизнаним є те, що локалізація вебресурсу являє собою переклад сайту альтернативною мовою та адаптацію даного ресурсу під вимоги певного культурного і мовного середовища, на цільову аудиторію якого розрахований вебресурс. Відтак, контент оригінального вебресурсу має бути підданий своєрідному редагуванню, яке враховує сприйняття, культуру та мову перекладу. Головним результатом цього процесу є отримання корисного й актуального для користувачів країн з альтернативним мовним середовищем сайту.

Існує кілька схожих думок, які й доповнюють одна одну, стосовно етапів локалізації сайту та об’єктів локалізування. Так, *Localization Industry Standards Associations (LISA)* пропонує розглядати низку аспектів локалізації: лінгвістичний, фізичний, діловий, культурний (Hryhoriev, 2020).

З технічного боку локалізація передбачає значну кількість дій, які не стосуються перекладу і які виконують вебмайстри та фахівці із SEO-просування.

Практики зауважують, що під час локалізації слід пройти такі етапи:

- переклад сторінок та адаптація інформації з урахуванням місцевої специфіки;
- переклад програмних модулів сайту;
- адаптація графічного інтерфейсу і коду сайту, тобто кнопок, меню, елементів коду, призначених для пошукових механізмів;
- оптимізація сайту під національні пошукові системи;
- збирання, тестування та налаштування оптимізованого сайту;
- локалізація рядкових ресурсів та програмного забезпечення;
- переклад рядкових ресурсів у спеціалізованих застосунках (*Tincta*, «адмінка» сайту) (Hryhoriev, 2020).

Усталилась думка, що локалізація значною мірою проводиться для позатекстових елементів товару чи послуги. Під час локалізації сайтів задіяні у цьому процесі фахівці приділяють увагу не лише власне перекладу текстового контенту, але таким аспектам:

- форматам часу, дат, чисел, грошових одиниць;
- елементам, які в іншій культурі можуть призвести до неправильного витлумачення;
- правовим вимогам;
- графічним елементам;
- мультимедійному контенту (відео, графіка, аудіо повинні бути підготовлені і викладені альтернативними основній мовами);
- символам, знакам, кольорам.

З огляду на це, логічно говорити про функціональний та лінгвістичний аспекти локалізації вебресурсів. Практикою доведено, що найдоцільніше виконувати локалізаційні заходи у три етапи:

- підготовка;
- переклад і верстання сайту;
- тестування і виправлення багів.

За відсутності повноцінного сайту компанія втрачає величезні сегменти ринку, адже споживач надає перевагу інформації, викладеній зрозумілою для нього мовою. До переваг наявності різних мовних версій сайту відносять:

- зростання лояльності користувачів, які сприймають інформацію лише рідною мовою;

- покращення іміджу бренду;
- збільшення продажів (Olvera-Lobo & Castillo-Rodríguez, 2019).

Щоб отримати якісні мовні версії сайтів, потрібна потужна команда фахівців, що складається з професійних вебмайстрів, спеціалістів із SEO-просування (ключові запити мають ураховувати локальні реалії), перекладачів різних мов та редакторів. Усі робочі процеси мають бути належно налаштовані, щоб була можливість керувати процесом перекладу, публікації та оновлення контенту.

Підтримка багатомовного сайту також потребує матеріальних витрат. Інформація має оновлюватись в усіх мовних варіантах ресурсу. Новини й описи товарів — це те, що оперативно оновлює ТОВ «Артмаш» усіма заявленими мовами. Відтак, перекладачі весь час мають невелике робоче навантаження.

3. Обговорення

Сайт, з контентом якого працювали автори розвідки, знаходиться за адресою: https://artmash.ua. У рубриці «Про нас» сказано: «Виробник грануляторів, дроворубів, змішувачів, шнеків точного завантаження, охолоджувачів. У ТОВ «Артмаш» всі вузли обладнання для фермерства та тваринництва виготовляються на власному виробництві з перевіркою ВТК. Токарну і фрезерувальну обробку деталей здійснюємо на верстатах з числовим програмним керуванням (ЧПУ, ЧПК). Це гарантує високу точність і якість при виготовленні механізмів грануляторів, змішувачів і зернодробарок. Для деталей, які піддаються значним навантаженням, використовуємо леговану сталь з додаванням хрому. Піддаємо механізми термообробці в термічних печах, ТВЧ. Це допомагає домогтися зносостійкості грануляторів, дроворубів, змішувачів, зернодробарок» (https://artmash.ua).

Контент представлено низкою мов: українською, польською, російською, румунською, англійською та латвійською. За планом написання текстів спочатку створювався контент російською, далі він перекладався українською, потім фахівці працювали над англомовним варіантом, затим — польським і вже за ними було створено румунську та латвійську версії. Саме з цими країнами співпрацює підприємство, відтак, вибір мов стає очевидним.

Розглянемо функціональний аспект локалізованих версій сайту. Оскільки вебдизайнери обрали оптимальний для потреб ресурсу шаблон, то якихось проблем із розміщенням написів на кнопках, назв матеріалів, інших текстових частинах сайту не виникало. Усі плашки для розміщення текстів мали достатній розмір для уміщення необхідної кількості друкованих знаків.

Сайт створено на фреймворку *Laravel*, розробник якого — Тейлор Отвел. Безкоштовний PHP-фреймворк, який дає можливість розроблювати досить складні сайти і застосунки. До особливостей *Laravel* фахівці відносять як розвинуту екосистему, тобто ціле ком'юніті сайтів, де розміщено матеріали про цей фреймворк, проведення конференцій, присвячених роботі *Laravel* (проводяться з 2013 р.), але і суто ужиткові речі типу високої продуктивності, безпеки (вбудовано захист від SQL-ін'єкцій та XSS-атак), відкритий код (будь-який вебмайстер може внести зміни у своє програмне забезпечення, відтак, власники сайту не прив'язані до конкретного веброзробника), зрозумілий синтаксис, гнучка маршрутизація, нескладна міграція, мультимовність, наявність пакетів, бібліотек, відеотек (містить понад 900 керівництв).

В усіх мовних версіях сайту *artmah.ua* чітко зберігається не лише структура, але і всі зображальні елементи. Змінюється лише мова текстів.

Так, усі 6 мовні версії у шапці містять:

- піктограми соцмереж, у яких компанія має сторінки (ютуб, фейсбук, твітер, телеграм, інстаграм);
- номери телефонів, за якими можна зв'язатись із менеджментом «Артмаш» та електронна адреса;
- клікабельні піктограми мовних версій ресурсу.

Нижче розташовано логотип компанії та девіз на тлі банера у кольорах українського прапора: «Виробництво — наш фронт. Купуй українське».

Нижче знаходяться рубрики:

Головна;

Продукція (підрубрики — «Промислові дроворуби», «Подрібнювачі зерна», «Гранулятори корму і паливних пелет», «Лінія гранулювання», «Заводи», «Змішувачі кормів», «Охолоджувачі гранул», «Шнеки точного завантаження», «Транспортери», «Дозатори»);

Про компанію (підрубрики — «Технологія виробництва», «Відгуки», «Сертифікати», «Гарантії», «Наші клієнти на карті»);

Доставка і оплата;

Контакти;

Пошук;

Дилери;

Інфо.

Кожен структурний елемент якісно відображається у всіх мовних версіях ресурсу.

Автори дослідження були залучені саме на другому етапі, коли відбувався переклад контенту сайту artmash.ua українською та англійською мовами. Проте надавали консультації й на інших етапах роботи з вебресурсом. Коротко зупинимось на кожному з етапів, приділимо увагу функціональному та лінгвістичному аспектам і звернемо увагу на основні роботи, які виконувались у цей час.

Під час підготовки було визначено, які розділи сайту *artmash.ua* будуть перекладені. Зауважимо, що переклад отримали абсолютно всі розділи та рубрики ресурсу, службова інформація, кнопки. Тобто можна сміливо говорити про повну локалізацію, дублювання оригінального ресурсу.

Оскільки сайт був новостворений, то визначати необхідність перекладу архіву, коментарів користувачів потреби не виникло.

Саме на підготовчому етапі було визначено, що перекладачі отримують вихідні файли російською мовою у форматі гул-документа. Проте існують й інші способи надання оригінального текстового контенту:

- через адмінпанель сайту;
- надсиланням посилань на сторінки сайту і рядки інтерфейсу, які потребують локалізації.

Визначивши обсяги роботи перекладачів та інших спеціалістів, було укладено і погоджено між замовником та виконавцем, агенцією контент-маркетингу Textum-Вінниця кошторис локалізації. Також на підготовчому етапі було укладено глосарії відповідних мовних пар. У випадку з парою російська-українська цей вид роботи було пропущено. Для пари російська-англійська редактор сайту з боку замовника такий глосарій створила, що, однак не завадило змінювати свою думку після здачі готових перекладених текстів з урахуванням наданих у глосарії лексем. Глосарій включав усі терміни, які зустрічались у текстах, але скорочень та абревіатур не було. Відтак, перекладачеві довелось самому надавати коректні відповідники скорочених назв сільськогосподарських машин, обладнання та його складових частин.

На етапі перекладу і верстки спеціалісти з різних мов працювали практично паралельно. Черговість виконання робіт залежала більше від наявності коштів, ніж від наявності фахівців.

У випадку з перекладом українською працювали у ручному режимі з консультуванням з довідковими джерелами — словниками синонімів, тлумачними, технічних термінів, перекладними.

Тексти англійською отримували за допомогою системи автоматизованого перекладу *ABBYLingvo* та роботи знавця англійської мови.

На цьому ж етапі отримували свої мовні відповідники елементи графіки, мультимедіа, відео. Якщо подивитись на українську версію вебресурсу, то очевидно, що не все відео отримало належний переклад. Так, в україномовній версії зустрічаються відеоролики російською, а англомовний відеоконтент і зовсім не перекладено, він поданий українською. Причина очевидна: відео виготовлялось безпосередньо на заводі «Артмаш», де немає фахівців, які б озвучили ролики англійською. А платити фахівцям, які могли б озвучити контент іноземною мовою, замовник не вважав за необхідне.

Після закінчення перекладів увесь текстовий контент ретельно вичитувався редактором від агенції та редактором від заводу «Артмаш». І лише після того, як представник замовника схвалив результат, тексти були взяті у роботу зі створення відповідної мовної версії вебресурсу.

На етапі тестування та виправлення багів перекладачі не були залучені. Тут вдались до послуг тестувальників та контент-менеджера, які переходили посиланнями на сайті та відшукували недоліки. Контент-менеджер був зосереджений на лінгвістичному тестуванні, тобто приділяв увагу саме повноті перекладених текстів та графічних елементів. Функціональне тестування було покликане знайти недоліки технічного характеру.

У тому, що стосується пошукового просування ресурсу, вдалось обійтись мінімальними витратами сил і коштів для замовника. Оскільки завод виготовляє машини і механізми для фермерських та індивідуальних споживачів сільськогосподарської продукції, то їх ніша не надто заповнена пропозиціями. З огляду на це, не було необхідності вивчати локальні ринки і добирати ключові слова альтернативними

мовами. Ключі просто були перекладені з російської та вписані в іншомовні тексти.

У шапці сайту інформація для відвідувачів і потенційних покупців подана усіма мовами. Власне, тут треба було перекласти лише фразу «Замовити дзвінок», оскільки інші дані — це номери телефонів ТОВ «Артмаш», електронна пошта, піктограми соціальних мереж, у яких представлено компанію.

Цікаво обійшлись із зазначенням вартості товарів. Ціни подано лише для українського та російського варіантів вебресурсу. В усіх інших мовних версіях такий реквізит, як вартість машини чи механізму, відсутній. Мотивація зрозуміла: курси валют змінюються досить швидко і могла б виникнути ситуація, коли потенційного покупця ввела б в оману неактуальна вартість, зазначена на сайті. Відтак, потенційному покупцеві доводиться зв'язуватись із компанією й уточнювати всі питання.

ТОВ «Артмаш» не має представництв в інших країнах. Тому номери телефонів та адреса електронної пошти — єдина можливість зв'язку з компанією.

Автори даної розвідки брали безпосередню участь у локалізації сайту компанії українською (на початку функціонування ресурс був російськомовним, відтак, можемо говорити про локалізацію) та англійською мовами. Зараз основною версією вебсайту є українська, саме її локалізований варіант, з яким нам довелось працювати.

Вимогою замовника було створення контенту в інформаційному стилі. Досить одіозне поняття, про доцільність використання якого копірайтерська спільнота дискутує з часів його виникнення, але замовники зазвичай наполягають на створенні контенту саме в інформаційному стилі. Ми вже розглядали його специфіку (Blynova, 2021) і зауважували, що: «Написаний інформаційним стилем текст — сухий, беземоційний, але такий, що чудово підходить для копірайтерів, які мали вкрай обмежений лексичний запас. Парадоксально, але боротьба з канцеляритом призвела до створення текстів, які могли задати стовідсоткову фору написаним офіційно-діловим стилем» (Blynova, 2021, с. 161). Проте у випадку з текстами, наближеними до технічних, призначених для аудиторії, що недостатньо знається на специфіці та тонкощах роботи пропонованого ТОВ «Артмаш» обладнання, інформаційний стиль написання цілком доречний, адже настанова інформаційного стилю — писати просто, додамо: без експресії та художніх засобів, тут чудово реалізується.

Працюючи над україномовною версією, ми мали приділяти посилену увагу правильному перекладу:

- технічних термінів (у категорії «Дроворуби» знайдено 36 термінологічних словосполучень; у категорії «Дробарки» — 52, у категорії «Гранулятори кормів», «Гранулятори пелет» — 41, у категорії «Лінія гранулювання» — 35; у категорії «Заводи» — 7; у категорії «Змішувачі кормів» — 20; у категорії «Охолоджувачі гранул» — 14; у категорії «Шнеки точного завантаження» — 35; у категорії «Транспортери» — 8; у категорії «Дозатори» — 10);
- одиниць виміру фізичних величин (кВт, В, см, м3, т, л.с (літрів за секунду), к.с (кінська сила), м³/зміна, г/год, кг/год, т/год, +50 °С, т. с., об/хв, 60 HRC);
- абревіатур (ТОВ, ДРМ-11-Б, ВРХ (велика рогата худоба), сертифікат РЄ, внутрішній ВТК (відділ технічного контролю), ППЗ-22, ВРХ, ППЗ-30, ДРХ, ППСР-11, ППСР-18,5, АСЦФ-3, ГКП-4-220, ЧПК, ГКП-4-380, ГПП-7,5, ШТП-0,6, ГКП-ВПП-11; ГКП-ВПП-15, ГКП-22, ГКП-37, ГПП-37, УБЗ 301, ЗК-0,6, ЗК-3, СДРР, ШТП-ЗК-0,6, ПДВ, ДГМ-35, ОКПГ-1000, ШТП-0,6, ШТП-ЗК-0,6, ДГМ-220, ГШ-10-220, НК-3,5, НК-3,5, НК-ДВ-1,5, ТК-ВС-1000, ТК-ВС-2000, ДВ-06);
- назв сільськогосподарських речовин та рослин, збіжжя та виробів з нього (відземки старих садових дерев, сучкуватий дуб та граб, люцерна, сіно, солома, качани (стебла) кукурудзи, очерет, комбікорм, дерть, сухі трав'янисті продукти, макуха, лушпиння насіння соняха, відходи стебел сільськогосподарських культур, хвойні та листяні породи, стеблові корми, зернові та комбіновані суміші, добриво, тріски).

Правопис слів іншомовного походження — поліуретан, редуктор, асинхронний, алгоритм, модифікація, шибер, перфорація, модифікація, абразивостійкий, аспірація, ютуб-канал, дроселі, ампераж, модифікація, екструдовані (корми), тензодатчики, інгредієнт,

Звісно, найбільшої уваги потребували технічні терміни. В локалізованих текстах вони були представлені неоднорідними лексичними одиницями та цілими складеними словосполученнями. Наведемо кілька прикладів з різних категорій описів товарів:

Слова-терміни: *штовхач, важіль, рейка, вал-шестерня, двотавр, станина, шибер, норія, абразивостійка сталь, припасування деталей,*

балансувальний верстат, подрібнюючий елемент, окремостоячий бункер, система аспірації, ремонтопридатність.

Двокомпонентні терміни: *відцентрована муфта, ударне зусилля, швидкість розколу, електромеханічний рейковий верстат, гідравлічна модель, штовхач каретки, відцентрова муфта, теплове реле, бункер шнека-змішувача, цикл замісу, силовий агрегат, вологість корму, суцільносплавний ротор, захисний каменеуловлювач, неодимовий магніт, витратні матеріали, електронний амперметр.*

Трикомпонентні термінологічні утворення: *подвійний ступінь захисту; пускач із тепловим реле, гартування поверхні, інерція розкручених маховиків, стіл горизонтального завантаження, асинхронний електричний двигун, кінетична енергія маховиків, профіль зуба рейки, кут ріжучої кромки.*

Багатокомпонентні складені термінологічні словосполучення: *чотиритактний сучасний мотор внутрішнього згоряння, комплекс приготування комбікорму з автоматикою, тензодатчики автоматичного контролю ваги подрібненого продукту, змішувач з двома спіральними стрічками, гіпоїдний редуктор з великим крутним моментом, автоматичний вимикач асинхронного електромотора з електромагнітним тепловим захистом, редуктор з гіпоїдною косозубою/прямозубою передачею, твердість матеріалу за шкалою Роквелла, автоматичний вимикач асинхронного електродвигуна з електромагнітним тепловим захистом, редуктор з притертими зубом, великим передавальним числом і великим крутним моментом, роликовий упорний підшипник з латунним сепаратором* та багато ін.

Зосередимо увагу на кількох моментах, які потребували консультації із замовником для визначення остаточного варіанта терміна. Так, викликав дискусії та розбіжність думок термін «ременная передача». Різни словники надають його різний переклад. Наприклад: *«Ремень (выдел. кожа) — ремі́нь (-ме́ню); р. (приводной) — пас (-са); р. ведомый — п. тяжни́й; р. ведущий — п. тягови́й; р. двойной — п. подві́йний; р. двухрядный — п. подві́йний; р. закрытый, перекрестный — п. перехре́сний; р. кожаный (приводн.) — п. ремі́нний; р. легкорвущийся — п. рвачки́й; р. машинный — п. машино́вий; р. обдержавшийся — п. прите́ртий; р. оконный (в трамвае) — пасо́к (-ска́) віко́нний; р. открытый — пас прости́й; р. пеньковый — п. конопля́ний; р. перекрестный — п. перехре́сний; р. полускрещенный — п. півсхре́сний; р. приводной — пас (-са); р. прямой — п. прями́й; р. составной — п. зло́жений; р. сшивной — п. сши́ваний; трехрядный — п. потрі́йний; р. тройной — п. потрі́йний»* (Sheludko & Sadovsky, 1928, с. 342).

У більш сучасному виданні подається інший відповідник терміна «ремень»: *«Реме`нь 1. ре`мінь,-меня (матеріял); 2. пас,-са (привідний) р. двойно`й пас подві`йний р. звенье`вой пас ланкови`й р. зу`бчатый пас зубча`стий р. клинови`дный пас клинча`стий р. клиново`й пас клинови`й р. клиново`й с ко`рдом на стальны`х тро`сах пас клинови`й з ко`рдом зі стале`вих линв р. ко`жаный пас шкіряни`й р. пенько`вый пас конопля`ний р. переда`точный пас переда`тний р. перекрёстный пас перехре`сний р. плечево`й пас плечови`й р. полиами`дный пас поліамі`дний р. полульняно`й пас напівлляни`й р. приводно`й пас привідни`й [повідне`вий] р. резинотка`невый пас ґумоткани`нний р. стально`й пас стале`вий р. тка`ный пас тка`ний р. точи`льный пас гостри`льний [точи`льний]»* (Russian-Ukrainian dictionary of engineering technologies).

Академічне видання «Словник української мови» пропонує такі розрізнення термінів «ременной» і «пасовий»: *«**РЕМІ́ННИЙ**, а, е. Зробл. з ременя, ременів; // Вигот., зробл. з шкіри; шкіряний // Який здійснюється за допомогою ременів»* (Dictionary of the Ukrainian language. V. 8, p. 501). *«**ПА́СОВИЙ**, а, е, техн. Який здійснюється за допомогою паса»* (Dictionary of the Ukrainian language. V. 6, p. 88)

За згодою із замовником дійшли думки щодо доцільності вживання варіанта «пасова передача» як найбільш сучасного.

У низці випадків питання виникали не через складність одиниць, що перекладались, а через побажання і безпосередні розпорядження замовника. Наприклад, так сталось з абревіатурою ШТП, яка розшифровується як «шнек точної подачі». Проте у текстах зустрічаються і термінологічні словосполучення «шнек точного завантаження», «шнек дозованої подачі». Бажанням представника замовника було залишити варіант ШТП для кращого розуміння контексту цільовою аудиторією.

Побажання замовника відобразились і в термінологічних словосполученнях «система уприскування масла», «система впорскування олії», «система вприскування олії», «система

упорскування олії». Всупереч правилам коректури, які наполягають на одноманітності подачі одного й того самого терміна, з мови оригіналу словосполучення «система впрыскивания масла» було подане кількома варіантами. Не вдалось дійти згоди і з лексемою «масло», яка у різних текстах передається як «олія» та «масло».

Між тим, «Словник української мови» лексему «масло» визначає як: *«а, с. 1. Харчовий продукт, який виробляють збиванням вершків або сметани. 2. спец. Жирова речовина, яку видобувають із мінеральних речовин. 3. техн. Те саме, що мастило»* (Dictionary UA). Це саме джерело надає таке тлумачення лексеми «олія»: *ї, ж. 1. Рідка жирова речовина, яку добувають з деяких рослин (переважно з їх насіння або плодів) // Харчовий продукт, який добувають з насіння або плодів деяких рослин (перев. соняшнику). 2. спец. Олійна фарба. 3. заст. Мастило»* (Dictionary UA) І, нарешті, «мастило» тлумачиться як: *«а, с. 1. техн. Жирова речовина для змащування поверхонь тертя механізмів і деталей машин; масло (у 3 знач.). 2. розм. Те саме, що мазь»* (Dictionary UA).

Оптимальним варіантом було б саме «мастило», а не «олія» чи «масло». Проте представник замовника наполіг саме на означених вище відповідниках.

Термінологічне словосполучення «крутящий момент» отримало один відповідник — «крутний момент», хоча словник фіксує ще й варіант «обертальний момент». Тобто про одноманітний підхід до підбору відповідників не йдеться.

Наполяганням замовника можна пояснити наявність кількох синонімів на позначення однієї й тієї ж самої реалії, наприклад: *болт-масляна, пресмаслянка, болт-маслянка, масловприск.*

Наявність у текстах просторіч і професіоналізмів, наприклад *насіння соняха (літературно нормативний відповідник — соняшнику), крупорушка, складометр, грудкування, розтуманення, підворушувач (сировини)* пояснюються намаганням досягти максимальної відповідності мовного рівня цільової аудиторії та її лексичного запасу.

Дискусії із замовником викликало написання складних прикметників з першою частиною числівником «три» *(трьохрівневий захист двигунів, трьохступеневий циліндричний редуктор)*. За правилом, «При творенні складних слів числівникові основи **двох-, трьох-, чотирьох-** вживаються: коли друга частина слова починається з голосного: *двохатомний, трьохелементний, чотирьохопорний*» (Pazyak et al., 2000, с. 231). Відповідно, правильним варіантом було б вживання першої частини три- (трирівневий, триступеневий).

Викликав дискусії переклад слова «ковшевой» (у тексти увійшли варіанти *вертикальний ковшовий навантажувач, похилий ковшовий транспортер, ківшевий транспортер забору гранул*). Оскільки різні довідкові джерела дають різні варіанти написання цього слова (*ківшевий* — в орфографічному словнику А. А. Бурячка, *ківшовий* і *ківшевий* — у «Словнику української мови», *ковшовий* — у «Всесвітньому словнику української мови»), то було прийняте рішення подати кілька варіацій даної лексеми, знову ж таки, всупереч правилам коректури.

У замовника виникли питання щодо вживання синонімів «допустимий» і «припустимий». У кожному такому випадку копірайтерам і редакторам доводилось не лише звертатися до довідкових джерел, але й доводити замовникові правильність кожного варіанта. Так, «допустимий» тлумачиться як: «Який можна допустити, дозволити; можливий, дозволений» (Dictionary of the Ukrainian language). З огляду на це, було прийнято рішення послідовно вживати словосполучення «допустимі навантаження» (Dictionary of the Ukrainian language); «припустимий» — «Який вважається можливим, прийнятним».

Аналогічне питання виникло у замовника і щодо лексем «охолоджувальний» та «охолоджуючий» (охолоджувальний комплекс, охолоджувальна колонка). «Словник української мови» визначає «охолоджувальний» як «призначений для охолоджування чого-небудь», «охолоджуючий» — просто дієприкметник активного стану теперішнього часу від дієслова «охолоджувати». Було вирішено, що доцільніше вживати «охолоджувальний», що послідовно бачимо в усіх текстах сайту.

Не обійшлось і без неоднозначних рішень, які, однак задовольнили замовника. Маємо на увазі дискусії стосовно вживання лексем «попереджувальний» і «попереджуючий», як у словосполученні «попереджувальний датчик». На зауваження, що краще б вдатися до варіанта «запобіжний датчик», який зафіксований у технічній документації (наприклад, є аналогічні словосполучення «запобіжний клапан», «запобіжний термостат») і тлумачиться як

«призначений для захисту чого-небудь від пошкодження або небезпеки» (Dictionary UA), замовник у черговий раз послався на потреби цільової аудиторії у розумінні близької їй лексики. Відтак, у тексти увійшов варіант «попереджувальний датчик».

При цьому варіанта «попереджуючий» довідкові джерела не фіксують. Чому він спав на думку замовникові — не зовсім зрозуміло. У «Словнику синонімів» подано лексеми «попереджувальний» та «попереджальний».

Викликала питання лексема «нержавіюча» у словосполученні «нержавіюча сталь». Між тим, воно стало предметом обговорення науковців. Так, М. О. Вакуленко (2021) дотримується думки, що: «Заміна кальки нержавіюча (сталь) на нержавна, нержавійна — це вживання наших новотворів, що є подані у російсько-українському словнику фізичної термінології. Тільки тут описка: не "нержавна", а неіржавна». Відтак, Максим Вакуленко підкреслює, що ці пропоновані варіанти не здобули належної підтримки. З огляду на це, «Великий тлумачний словник сучасної української мови» зафіксував словосполучення «нержавіюча сталь». Науковець вважає більш близьким до питомих українських слів варіант «нержавійна», яким пропонує замінювати більш звичне «нержавіюча». У тексти, які викладено в остаточній редакції, увійшло словосполучення «нержавіюча сталь».

Найголовніша проблема будь-якого галузевого перекладу — термінологія, яка може суттєво відрізнятись навіть у межах однієї галузі. А вузькоспеціалізований переклад взагалі вимагає від перекладача знання не лише мови перекладу, але й розуміння структури цієї галузі, особливостей її функціонування і процесів, які там відбуваються. Без певних знань та навичок неможливо підібрати коректний аналог іншомовного слова.

На жаль, наразі не розроблено єдиного спеціалізованого англо-українського/україно-англійського словника із сільськогосподарської тематики. У словниках, звісно, можна знайти еквіваленти певних термінів, але цього занадто мало. Сільське господарство бурхливо розвивається, особливо та його частина, що стосується технічного обладнання, а отже існуючі словники вже не встигають за таким темпом. І, як наслідок, перекладач стикається із нестачею відповідної термінології. Тут у нагоді стануть своєрідні тезауруси, які можуть надавати пояснення про машини та механізми сільськогосподарського призначення англійською. І, звичайно, найкращий варіант — коли перекладач може ознайомитись із технічною документацією заздалегідь, щоб знайти відповідну літературу тією мовою, якою він перекладатиме.

Наприклад, при роботі із перекладом для сайту компанії *Artmash* ми стикнулися із низкою проблем, пов'язаних із відсутністю у словниках чіткого терміна на позначення «дроворуб» (навіть українською маємо два слова «дроворуб» та «дровокол»). Словник *ABBYLingvo*, так само як і онлайн-перекладач *GoogleTranslator*, видає різні варіанти: «woodcutter, woodchopper, splitter». Для того щоб обрати коректний відповідник, перекладач має бути обізнаним у технічній сфері сільського господарства і розуміти, що існують варіанти сільськогосподарських дроворубів (тут дуже допомагають фото продукції, на яких чітко видно відмінності машин). Отже, маємо загальну назву продукції «Wood splitters» та різновиди пристроїв: «log splitter» — дроворуб промисловий 220В, «industrial log splitter» — дроворуб промисловий 380В, «gas-powered rack and pinion log splitter» — дроворуб промисловий бензиновий, «multi-purpose rack and pinion log splitter» — дроворуб комбінований промисловий. Один еквівалент «splitter» не передає носієві мови відмінностей у характеристиках машин.

Аналогічну ситуацію маємо із грануляторами. Словник *ABBYLingvo* надає «grainer, granulator, pelletizer», *GoogleTranslator* — «granulator». Але залежно від призначення та технічних характеристик, ці пристрої мають різні назви, які саме поняття «гранулятор» можуть навіть не включати. Це значно ускладнює процес перекладу. Наприклад, загальна назва «гранулятори» — це «granulator machines», а от назви різновидів інші: «гранулятор кормів» — «feed pellet mill», «гранулятор тирси» — «sawdust granulator», «гранулятор кормів від ВВП» — «PTO feed granulator», «гранулятор пелет» — «fuel pellet mill». Навіть само слово «гранула» може викликати складність при перекладі: «grain, granule, pellet» (ABBYLingvo). Якщо перекладач обирає варіант «pellet», тоді постає питання, як відрізняти це поняття від поширеного в україномовному просторі «пелета»? Звертаючись до визначення «pellet»: «a small rounded, compressed mass of substance» (ABBYLingvo), розуміємо, що йдеться про спресований об'єкт,

тобто у сільськогосподарській термінології це дещо різні речі, а отже, доречним буде розмежування понять «гранула» і «пелета» — «granule» і «pellet». Відповідно, в українському варіанті має бути «Охолоджуючі комплекси для гранул і пелет» замість «…для гранул/пелет». Такі речі має усвідомлювати, в першу чергу, редактор сайту або представник компанії-замовника, для того щоб перекладач мав змогу виконати переклад якомога якісніше, не витрачаючи час на осмислення цих відмінностей (до речі, на сайті в українській версії поняття «гранула» та «пелета» постійно змішувались у текстах, що спочатку призвело до позначення одного й того ж об'єкта різними англомовними відповідниками).

Існують труднощі також у підборі еквівалентів щодо кормів. Поняття «корм» може бути передано англійською як «feed; food; fodder; forage; feed-stuff». Далі постає питання: чи є розбіжності у семантиці, тому що для коректного перекладу назви обладнання (змішувачі кормів) важливо розуміти, які саме корми підходять для цього обладнання. Тому спочатку перекладачеві потрібно звернутись до англомовного тезауруса і зрозуміти, що «feed» — це більш загальна назва сільськогосподарських кормів, які є крупнішими за інших. Усі інші варіанти передають вужчі поняття («fodder» — корм для худоби, який вміщує сіно і солому; «feed-stuff» — вже готовий спресований корм; «forage» — фураж, тобто корм для коней; і останнє — «food» — їжа, корм, але не вказується який саме, тобто не зрозуміло готовий до споживання чи ні). Отже, коли йдеться про змішувачі кормів, точнішим варіантом перекладу стане «mixer for feeds production».

Також немає чіткого терміна на позначення комбікорму. У словнику знаходимо «compound feed». Але англомовний тезаурус не надає такого визначення. Замість нього знаходимо «animal feed», що є більш уживаним. Перед перекладачем постає питання: як краще передати розбіжності у поняттях «корм» і «комбікорм» для назви машини «змішувач комбікорму»? Знов у нагоді стають зображення обладнання, на яких чітко видно, що у даному випадку немає суттєвої різниці між кормом і комбікормом, тим більше, що в англійських еквівалентах в основі лежить одне й те саме слово «feed». Тобто логічним буде обрати варіант перекладу «feed mixer».

Назва машини «Завод розсипних кормів» теж може викликати неабияку складність при перекладі. По-перше, «завод» — це, звісно, «factory» або «plant». Семантична різниця полягає у тому, що перше — це саме підприємство, а другий варіант — не тільки локація, але й обладнання. Далі — «розсипні корми». І знову відчуваємо нестачу англо/українського-україно/англійського словника сільськогосподарської тематики, де були б надані не лише термінологічні відповідники, але й надавались би роз`яснення щодо таких речей. У словнику знаходимо «loose feed» («сипучі корми»), але з огляду на технічні характеристики механізму і надані картинки, робимо висновок, що йдеться, скоріше, про здатність машини переробляти великий масив розсипних кормів, тому обираємо варіант «bulk feed plant».

Для коректного перекладу наступної назви механізму перекладачеві необхідно було спочатку ознайомитись із технічними характеристиками обладнання, навіть картинки не стали в нагоді. «Шнек точного завантаження-змішувач». У словнику є еквівалент слова «шнек» — «auger», але ж він не відображає суті того, що робить цей пристрій. Технічний опис підказує, що це саме «конвейер», тому більш доречним стане «screw conveyor +mixer», а от «mixing screw» — це вже «шнек-змішувач».

Відтак, перекладачеві англійською довелось задіяти навички технічного перекладу, наданий замовником тезаурус, традиційні довідкові джерела — перекладні ресурси *ABBYLingvo* та *GoogleTranslator*.

3. Висновок

Ми розглянули функціональний та лінгвістичний аспекти локалізації сайту *artmash.ua* і можемо зробити певні висновки.

Локалізація сайту — досить складний багатоетапний процес, у якому задіяна низка фахівців: вебмайстри; перекладачі; редактори; тестувальники; фахівці із SEO-просування.

Тому можемо стверджувати, що локалізація — це не винятково лінгвістична проблема, хоча робота з текстовим контентом є одним з головних аспектів. Саме завдяки спільним зусиллям спеціалістів, що відповідають за різні аспекти роботи над сайтом певною альтернативною мовою, вебресурс буде таким саме якісним, як і мовою оригіналу. Усі мовні версії сайту (румунська, російська, українська, англійська, польська, литовська) абсолютно тотожні, тобто

було виконано повну локалізацію, дубляж вебресурсу.

Автори даної розвідки працювали над англо- та україномовною версіями сайту. Слід підкреслити, що на момент створення вебресурсу artmash.ua основною версією була російськомовна. Але згодом, з урахуванням законів про застосування української мови у медіасфері, саме локалізована українською версія стала основною.

Специфічно було виконано роботи із SEO-оптимізації. З огляду на те, що товар, що його пропонує ТОВ «Артмаш», практично унікальний і такий, якому важко знайти аналоги на локальних ринках за пропонованою компанією ціною, підбір ключів альтернативними мовами не був здійснений. Ключові слова та вирази просто переклали відповідними мовами. Таким чином було здійснено економію коштів та часу.

ТОВ «Артмаш» не має представництв в інших країнах. З огляду на це не виникло необхідності зазначати у шапці локальних версій сайту місцеві контакти.

Платформа *Lavarel*, на якій виконано вебресурс, дала можливість адекватно відтворити всі складові сайту без зміни основного шаблону. Тому місця для підписів усіх кнопок, заголовків, підзаголовків та інших архітектонічних елементів було цілком достатньо для розміщення інформації необхідними мовами.

Окремого інтересу заслуговують відеоматеріали, викладені на сайті. Замовник намагався якомога більш детально розкрити можливості тих сільськогосподарських машин та механізмів, які випускає ТОВ «Артмаш». Завдяки цьому на вебресурсі багато відеоматеріалів. Проте він або російсько- або, частіше, україномовний. Звісно, відео про роботу дроворуба або гранулятора локальною мовою виглядало б органічніше, але замовник не вважав за потрібне звертатись до фахівців, які могли б озвучити відеоролики локальними мовами, а своїх спеціалістів на заводі немає. Проте оскільки ідеться про специфіку функціонування обладнання, то цільовій аудиторії — потенційним покупцям навіть з Румунії чи Польщі має бути зрозумілий і принцип і особливості функціонування різних вузлів представлених механізмів.

У тому, що стосується суто лінгвістичного аспекту, тобто власне перекладу текстового контенту, слід зазначити, що з огляду на тематичне наповнення вебресурсу, тобто описи різноманітних технічних приладів для сільського господарства, особливої уваги під час перекладу потребувала галузева термінологія. Через відсутність авторитетного перекладного українсько-англійського словника у багатьох випадках для надання адекватного перекладу певної реалії доводилось звертатись до зображень і відео, які дозволяли зрозуміти, про що саме йдеться і підібрати оптимальний відповідник.

Переклад українською також мав свою специфіку. Різні словники могли давати різні відповідники одного і того самого терміна. З огляду на це, відповідники низки лексем і понять доводилось узгоджувати із редактором від замовника. Зрештою, останнє слово при локалізації сайту ТОВ «Артмаш» завжди залишалось саме за замовником.

Сайт функціонує вже чотири роки, його версії доповнюються новою інформацією, підприємство активно працює і поширює свою продукцію на закордонних ринках у тому числі і завдяки наявності іншомовних версій вебресурсу.

References

Ahmed, T., Mouratidis, H. & Preston, D. (2008). Website Design and Localisation: A Comparison of Malaysia and Britain. *International Journal of Cyber Society and Education, 1*(1), 3-16. https://www.learntechlib.org/p/209248/

Blynova, N. (2021). New aspects of the editorial profession: specifics of the work of a letter editor in an Internet marketing agency. In *Mediasphere: local and global: collective monograph* (pp. 154-175). Jourfond.

Cowan, S. E. (2019). Cultural localisation as a strategy to preserve the persuasive function in the translation of tourism websites from French into English. *The Journal of Internationalization and Localization*, *6*(2), 131-152. https://doi.org/10.1075/jial.20001.cow

Dictionary of the Ukrainian language (1970–1980). I. K. Bilodid et al. (Eds.) [In 11 vols.]. Naukova dumka.

Dictionary UA (2005–2022). *Portal of Ukrainian language and literature.* https://slovnyk.ua/index.php

Eliseeva, S.V. (2015). Translation and localization in the field of information technology. *Scientific works [of Petro Mohyla Black Sea State University]. Series: Philology. Linguistics, 243*(255), 32-36.

Esmanova, A. (2021). Linguistic aspects of language localization. XI All-Ukrainian student scientific and practical conference "*Translation innovations materials"* (pp. 13-16). Sumy State University.

Hryhoriev, D. (2020, January 19). *Language localization of the websites*. https://freelancehunt.com/showcase/

work/yazyikovaya-lokalizatsiya-sayta-https-ru-lardi-trans/504106.html

Hrynyshyna, Y.V. (2020). Strategies of effective website localization. V All-Ukrainian scientific and practical Internet conference "*Actual problems of modern translatology, linguistic and country studies and theory of intercultural communication",* October 3, 2020. Vinnytsia Institute of Trade and Economics. http://vtei.edu.ua/doc/2020/01_10_2020/ 3/2.pdf

Izmalkova, A., & Polishchuk, O. (2021). Localization of titles of American films in Ukrainian and their translated equivalents. XI All-Ukrainian student scientific and practical conference "*Translation innovations materials"* (pp. 127-129). Sumy State University.

Jiménez, M. A. (2017). Web Genres in Localisation: a Spanish Corpus Study. *The International Journal of Localisation, 6*(1), 4-14.

Kravchenko, V. Translation features of video game localization. XI All-Ukrainian student scientific and practical conference "*Translation innovations materials"* (pp. 131-133). Sumy State University.

Olvera-Lobo, M. D., & Castillo-Rodríguez, C. (2019). Website localisation in the corporate context: A Spanish perspective. *Journal of Digital Information Management*, *17*(1), 34. https://doi.org/10.6025/jdim/2019/17/1/34-43

Pazyak, O. M., Serbenska, O. A., Furduy, M. I. & Shevchenko, L. Y. (2000). *Ukrainian language. Study guide.* Lybid.

Russian-Ukrainian dictionary of engineering technologies (2013). Lviv Polytechnic National University.

Sheludko, I., & Sadovsky, T. (1928). *Russian-Ukrainian dictionary of technical terminology*. State publishing house of Ukraine.

Skyba, K. (2019). The role of translation in the process of localization. *Actual problems of philology and translation studies:* collection of scientific articles*, 15,* 70-72.

Vaculenko, M. (2020). *Synthesis of descriptive and prescriptive approaches in the modern codification of the Ukrainian scientific term lexicon* [Qualifying scientific work on the manuscript. National Pedagogical Dragomanov University]. https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.26/Vakulenko_-_d.pdf

World dictionary of the Ukrainian language (2012–2017). https://uk.worldwidedictionary.org/

Blynova Nelya and Pavlenko Viktoriia. Site localization: functional and linguistic aspects

One of the modern business demands is the existence of a web resource that would tell the customers about the work of the company, give the news about its activity and function as an online-shop, if the company is a producer of certain material artifacts. Besides, if the company is oriented not only at the inner but also at the outer market, it is necessary to have a multi-lingual site, which can satisfy the demands of the target market of various local communities. The site of `Artmash` Ltd is presented in six languages (Romanian, Russian, Ukrainian, English, Polish and Lithuanian). Such great amount of work demanded the efforts of a team of specialists: web designers, translators, editors, IT developers, specialists in SEO-promotion and SEO-optimization. Thus, site localization cannot be considered only as a linguistic problem because it is necessary to take into account functional moments as well. The web resource is created on the platform Lavarel. The web designers managed, without the loss of meaning and visual esthetics, to express all the peculiarities of the original resource, all the architectonics elements and their denominations were correctly transferred into all the languages. Thanks to the niche and product uniqueness that is offered by the `Artmash` Ltd, there was no need in additional measures in SEO-optimization. All the keys were just translated into local languages. A video content as a full component of the resource did not get foreign versions and is represented mainly by Ukrainian videos. In the process of work, 100% translated language versions were obtained, i.e., the site was dubbed. The authors were involved in the preparation of Ukrainian and English version. The main attention was given to terms and multi-component terminological combinations typical for agricultural equipment, appliances and mechanisms produced by `Artmash`Ltd. Working with the English translation, it was necessary to address to the graphics and video in order to find a correct equivalent of a certain reality. The Ukrainian content demanded the choice from some variants.

Keywords: localization; local language; linguistic version of the web resource; terminological phrases and word combinations; Ukrainian manufacturer; functional aspect of localization; linguistic aspect of localization.

Author biographies

Nelya Blynova is Candidat of Philological Sciences (Ph. D.), Associate Professor, Associate Professor of Foreign Languages Department of Alfred Nobel University (Dnipro, Ukraine)

Viktoriia Pavlenko is Candidat of Philological Sciences (Ph. D.), Associate Professor, Associate Professor of Foreign Languages Department of Alfred Nobel University (Dnipro, Ukraine)

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.